

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

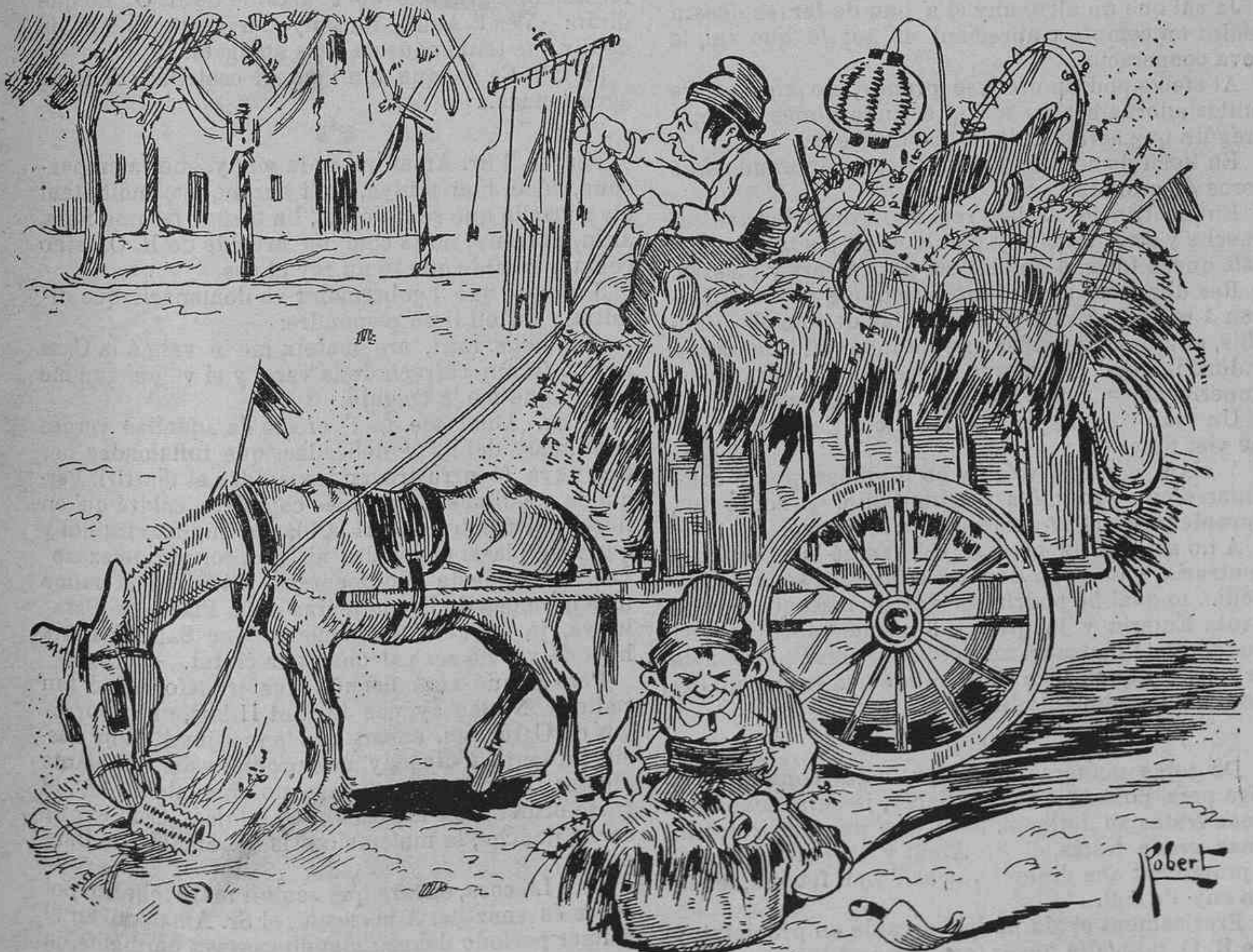
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

!!! FINIS !!!

Apagat ja l' últim llum
y calladas las orquestas,

arrepleguém els trastets
y is' han acabat las festas!

Robert

CRÓNICA

JA s' han acabat las ditxosas festas: al últim els núvols podrán descansar ó anarse'n *con la lluvia á otra parte*.

Mirin, senyors, que s' han portat que ni quan se fan *rogativas* perque ploqui, sols que aquí las feyan perque no ploqués... Pero sens dupte per alló que dihen: «Clams de *perdigot* no arriban al cel», els núvols no 's donavan per enterats y abocavan l'aygua pel broch gros, com si no haguessin ploget may.

De tal manera 'ns duyan la contraria, que 'ls días que 'l programa no marcava cap festa, no queya ni una gota y 'l sol reya com un beneyt en mitj de un cel blau, contemplant com tota una caterva de núvols inofensius y bons minyons jugavan á riscat.

En cambi, 'l programa anunciava algún festeig... y ja se sabia: ¡aygua vá! Els núvols apostavan á qui en tiraria més.

S' ha de reconéixer no obstant que may estigueren tan oportuns com la nit del incendi de ca'n Ros-sich. ¡Ab quína puntualitat aixís que sonaren els pitos y comensaren á veures flames y fum, descarregaren el xáfch més gros de la temporada! Els bombers havían acudit amatents á apagar l' incendi préviament convingut, y 'ls núvols s' encarregaren de totala feyna, apagant el foch y 'ls bríos dels bombers. A incendi de per riure, una tamborinada de veritat. Vels'hi aquí un número que va oferir l' atractiu incomparable de las més imprevisas sorpresas. ¡Y encare dirán que 'l núvols han vingut á perjudicar las festas de la Mercé!

Ja cal que un altre any si s' han de fer se fassin tenint en compte y apreciand en tot lo que val, la seva cooperació.

Al efecte podrán oferirse premis, no als carrers millor adornats, sino als que tinguin més fanch, y creguin que serán molts á disputarse'ls.

En lloch de certámens corals, podrán anunciarse coros de granotas.

En substitució á las regatas, competencias d' ánechs y ocas, nadant y patollant en els tolls y basals que 's forman quan plou, per carrers y plassas.

Res d' exposicions d' art antich que no conduheixen á res: més práctic serà ferlas de tots els utensilis, enginys y prendas que ha inventat la moderna industria pera guardarse de la pluja: paraguas, impermeables, calsat de goma, etc., etc., etc.

Un gran concurs de reumátichs sería lo que no s' ha vist may.

Y aixís, posant l' enginy en prempsa, podrá combinarse un programa originalíssim, y sobre tot, apropiat al estat atmosféric de l' estació.

A no ser que llavoras al cel també 'ns portin la contraria, y en lloch de ploure fassi un sol qu' estabelli... lo qual bé podría ser dat el ressentiment de Santa Eularia y la gran influencia que s' ha vist que té de teuladas en amunt la que siguié patrona de la ciutat, y que sense cap motiu se va trobar un día destituída y suplantada.

De totas maneras, pera fer lo que convingui, ja siga pera posarse bé ab la Santa, ja pera combinar unas festas ab mullena, pero que per aixó resultin unas grans festas, el Sr. Amat y 'ls perdigots del Ajuntament que dihen que se l' han fet seu, tenen un any de coll.

Precisament el simpátich arcalde en propietat y de R. O. no podía haver tornat més á temps.

L' altre día el Sr. Fabra y Ledesma, que desde la

plantació de las escobretas á la Plassa de Catalunya s' havia acostumat al maneig de la vara, sortia tot moix y escorregut de la Casa Gran, y entre dos municipals, que montavan la guardia á la porta del edifici, s' entaulá el següent diálech:

—Mira, tú, el Sr. Fabra parece tot *mullat*.

—¿No ha d' estar *mullat* si, cuando menos lo pensaba, le ha *plogut* encima el arcalde verdader?

No pot expressarse ab frasse més gráfica l' efecte produhit per la reparició repentina del arcalde, á qui 'ls doctors Moret y Manzano li recomenavan els ayres de Cardedeu, pel restabliment de la seva salut y en tant duressin las festas de la Mercé.

Va ploure, aquesta es la paraula; va ploure sobre la Casa gran. A la qüenta ja estava tip de borregos, y va voler, ni que fos escurar el llepúm de la cassola de la nostra festa major.

Figúrinse la sorpresa del Sr. Fabra y Ledesma, qu' encare no havia arribat als postres, quan el senyor Amat, tocantlo per l' espatlla, li va dir:

—Tingui la bondat d' alsarse, que aquí m' hi asento jo.

Aixó no 's fa; á qui comensa un ápat, sembla qu' es de lley que li deixin acabar. Ab aquestas interrupcions, l' home de millor ventrell y més acostumat als sustos, corre perill de neularse.

Y pel pobre Sr. Fabra el contratemps es massa gros. Tenir que anarse'n de cop y volta desde 'l pinácul al abisme, desde 'l Capitoli á la Roca Tarpeya, desde la presidencia del Ajuntament al fondo de la botella, á l' hora precisa de l' apoteosis de las festas ¡ah!... aquests disgustos no 's paheixen.

Comprenc que tant ell, com els seus padrins, els empresaris dels putxinetlis caciquistas, estiguin fortament agraviats ab l' arcalde de R. O. Lo que dirán:—Ves l' Amat, tant nyau-nyau ¿quí ho havia de dir que tenia aquests cops amagats?...

¡Y tall! Es lo que diu l' adagi castellá: «Fíate de agua mansa...»

Perque 'l Sr. Amat qu' es la manyagueria en persona, dócil, bon minyó, molt enraonat, molt atent als consells que se li donan, ha tornat fet una fiera, altiu, farreny, no ja com un arcalde de R. O., sino com un arcalde que té un rey al cos.

Suposan que 'l governador va demanarli que dimitis, y qu' ell li va respondre:

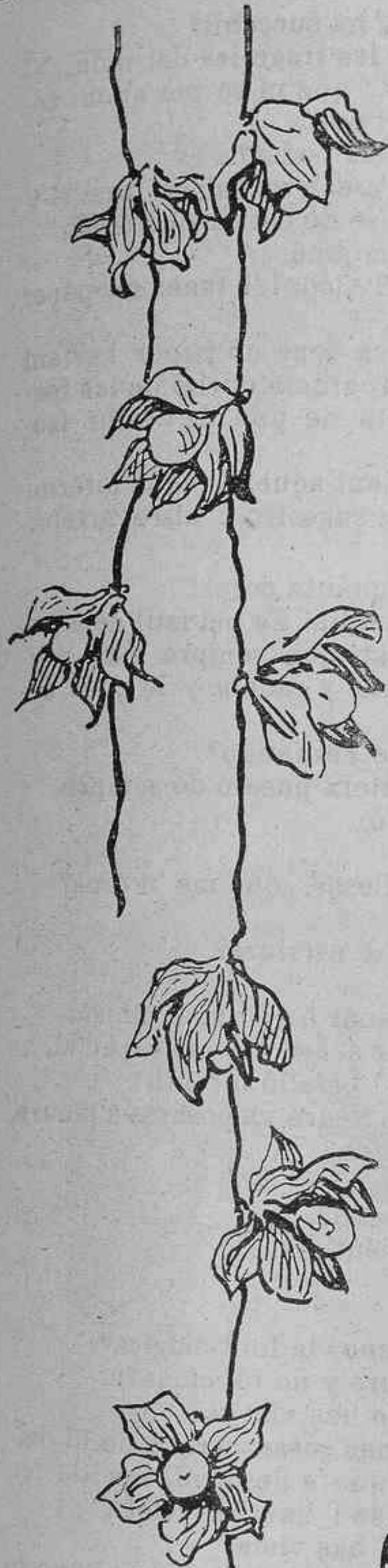
—Donchs miri, ara mateix me 'n vaig á la Casa gran á ferme cárrech de la vara, y si volen que me 'n vaji que me 'n treguin.

El Sr. Amat me fa l' efecte de aquellas verges cristianas, débils y delicadas, que inflamadas per una nova fé arrostravan impávidas el martiri. Perque la semblansa sigui més completa, caldrá qu' en lloch del frach vesteixi la blanca túnica virginal y que reemplassi el copalta ab una corona de azuzenas. Ab aquesta indumentaria y á la má la palma més hermosa de las palmeras de la Plassa de Catalunya, ja no será tan sensible que Santa Eularia haja deixat de ser patrona de la ciutat.

Pero ¿á qué será deguda una transformació tan radical? Ni las ayguas de Sant Hilari, ni 'ls borregos de Cardedeu, encare que 's menjin á grans dosis, he sentit á dir may que produhissin semblants efectes. Enforteixen sí; pero no fins al extrém de transformar á un manso anyell en lleó. ¿Cóm explicarse, donchs, la metemsiósis del arcalde de Barcelona?

¡Ah! La cosa, encare que sembli maravella, no pot ser més senzilla. A la cuenta, el Sr. Amat qu' en el primer período del seu mando cassava perdigots, ja que no ab l' escopeta, ab reclám y ab llas, aquesta vegada s' ha deixat cassar per ells. Desde 'l mo-

LA ILUMINACIÓ DE LA RAMBLA

ment que varen tenirlo van portarlo á casa en Pons, y allí després de amoixarlo molt van donarli entenent de que 's deixés inocular unas quantas partícules de *virilitat mascle*. El Sr. Pella y Forgas va prestarse á sacrificar algunas gotas de sanch, de aquella sanch mateixa que li bullia dintre de las venas quan se vejé obligat á dir en castellá el discurs inaugural de l' Exposició de Art antich; y lo mateix va fer el Sr. Prat de la Riba, director de *La Perdiu*, qu' estant sempre *jalertal* va guanyar el primer premi en el concurs de valor cívic celebrat durant las últimas festas.

L'efecte de la inoculació ja l' acabém de veure. El Sr. Amat ha agafat de plé á plé la passa regionalista; té 'l valor heroich que infundeix la possessió de una nova fé y está resolt á arrostrarho tot: fins el martiri.

Sols per un voler del cel, en la primera sessió en que va reapareixer com arcalde rediviu y transformat, se va lliurar de la proba dels tomá-techs madurs... una manera com un altra que havían arbitrat els caciquistas pera exigirli la dimissió.

No podrà culpase als perdigots de que no sápigán aprofitar totas las ocasions de ferse seu lo qu' es dels altres. Com las gallinas entran á tots els camps sempre que hi ha *quelcom* per espicossar.

Al camp dels catalanistas de *La Renaixensa* van anarhi á atracarse de bases de Manresa. Y ara las tenen per sevas sent dels altres.

Al camp del centralisme s' hi van deixar acompanyar per en Polavieja y en Silvela, y no es poch lo que 'n van treure, fins qu' en Silvela 'ls va tenir qu' esquivar per massa desvergonyits.

Al camp republicá van ficars'hi per abeurarse en l' odi al caciquisme, y van sortirne tan mestres, que fins á cacichs de la vigilia qu' eran no més que russinyols, els han convertit en galls del neo-caciquisme perdigot.

Lo que no tenen ells, ho van á buscar, ahont sigui... que per aixó serveix la *gent de bé*.

Ara s' han apoderat de un arcalde de R. O. El govern va nomenarlo y ells se l' han fet seu. Y la veritat es que 'l necessitan molt. Aixís podrà repartir empleos... y podrà tirar un vel piadós sobre las irregularitats de l' Administració de consums... ¿Y quí 'ls empeta la base?

¡Pobre Sr. Amat!...

Si 'l seu mal es de aquells qu' exigeixen sudorífichs, no vaji pas á buscarlos á ca 'l apotecari. Per més que s' acostin els días rúfols, frets y desapacibles, vosté *engrapi* la vara, rodejis de perdigots y ja li abono que suará.

P. DEL O.

LA TORNADA DE 'N TITÓ

En Titó, apareixent al portal de casa seva y aixecant els brassos com el náufrech que després de llargas horas de nadar arriba á la platja hospitalaria.

— ¡¡¡ Madalenall!...

La seva dona, corrent á abraçarlo: '

— ¡Titó!

En Titó, deturantla:

— No 'm toquis, que 't mullarás.

— ¡Tens rabó!... ¿D' ahont vens tan humit?

— De Barcelona.

— ¡Pero si es'ás regalant!... ¿Qué has caygut á l' aygua?

— Hi estat vuyt días en remull, com el bacallá sech.

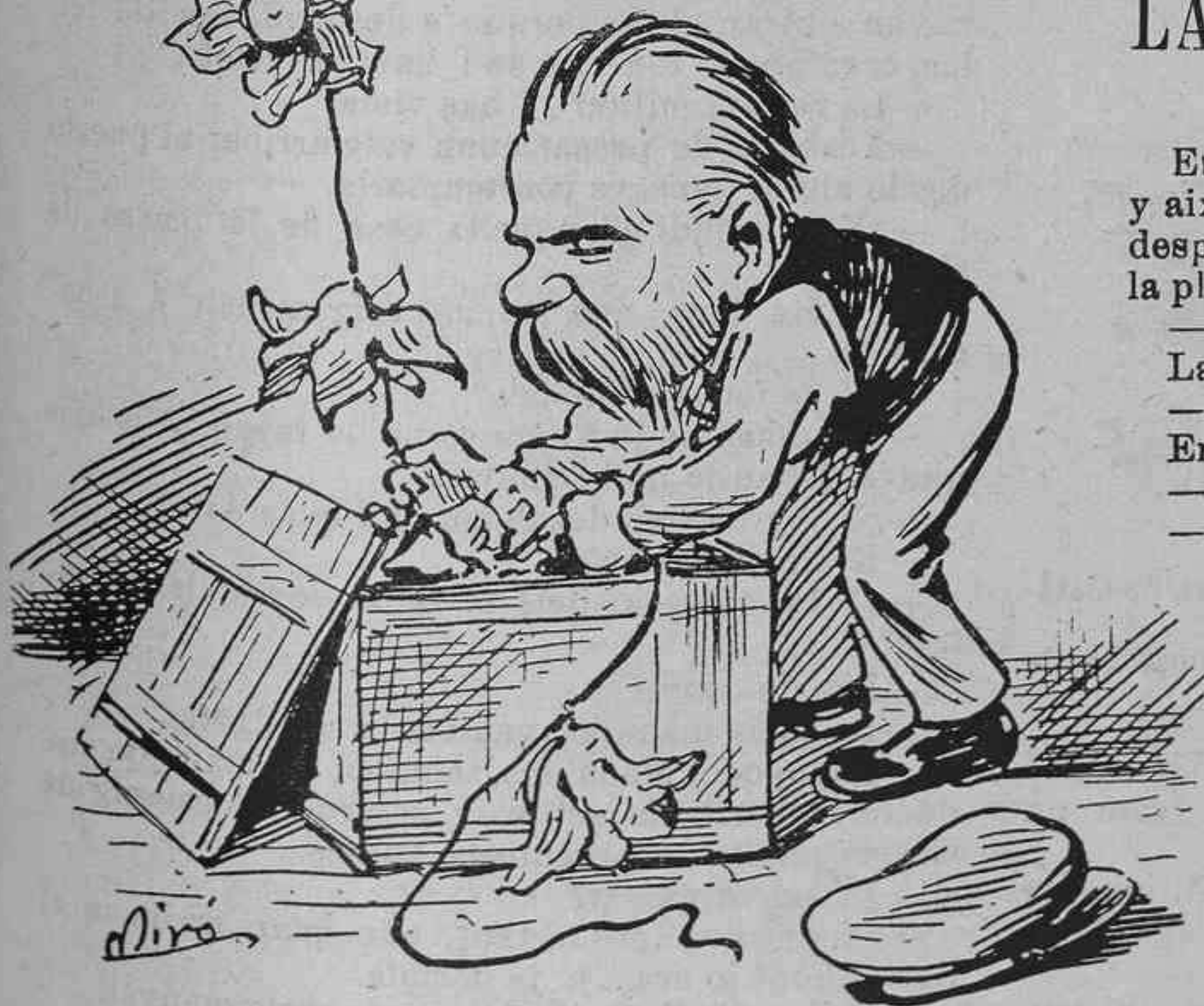
— ¡Pobre Titó! ¿Veus com jo t' ho deya? «¡No hi vajis á ciutat! Els barcelonins son uns murrís, que 's diverteixen enganvant als pagessos...»

¿Es dir que t' han tirat á dintre d' un safreig?

— Me sembla molt que sí.

— ¿A tú sol?

— A mí y als altres: tots hi eram.

¡Aquet ho ha arreglat ben bé!
Ha fet un munt de pessetas,

y després d' haver cobrat,
s' ha endut fils, flors y bombetas.

CONSEQÜENCIES

—Una gracia de caritat per un pobre que mirant l'espatech de llum del carrer de Fernando s'ha tornat cego!

MENTRES PLOVIA

—¿Que no aneu á apagar el foch de la plassa de Catalunya?

—¡Cá, home! Prou que deurá apagarlo aquest bé de Deu d'aygua que cau.

—¡Titó del meu cor! Sort que nedas com un suro...

—¡Ja pots ben dirho!... Si no es per aixó, ten per ben segur que á horas d'ara estarías passant el disgust de trobarte viuda.

—El meu disgust encare es lo de menos. ¡El teu, el teu hauría sigut gros, al veure't de cos present en una ciutat ahont no coneixes á ningú!

—¡Y tall! No m'hi fassis pensar... ¡Mort... y entre caras extranyas!...

—Pero, explica't; ¿qué t'ha succehit?

—¡Ay, Madalena! Totas las tragerias del món. N'hi passadas tantas, tantas... que ni se per ahont començar á referírtelas. Sort que...

—¿Potser no s'han fet las festas?...

—Crech que no; es dir, crech que sí; es dir... si t'haig de ser franch, no ho sé de cert lo que crech.

—Tú bé portavas el programa...

—Y encare 'l guardo. Tè, aquí 'l tens: un paper mullat per tots conceptes.—

En Titó entrega á la seva dona un paper bastant rebregat, ahont hi ha 'l programa oficial de las festas de la Mercé y una llista de tots els demés festeigs.

La Madalena, contemplant aquella réqua interminable de números, si l'un sugestiu, l'altre arrebatador:

—¡Quánta cosa, Jesús, quánta cosa!...

—¡Ay, sí! En el paper molta. Es pel istil dels manifestos del senyor diputat, que sempre está prometentnos ponts, carreteras y canals, y lo més calent es l'ayguera.

—¿Has vist el carrer de Fernando?

—El carrer sí; es al mateix puesto de sempre.

—Parlo de l'iluminació.

—No l'han encesa.

—Y del concurs de bellesas, ¿qué me'n dius?

—No s'ha fet.

—¿Y del de máquinas d'escriure?

—S'ha deixat corre.

—S'iposo que deurías anar á visitar la Masia.

—No s'hi podía entrar sense permís especial.

—¿Tampoch has vist el batalló infantil?

—El día que l'anava á veure va posarse á ploure.

—¿Y el festival del Parch?

—Valía una pesseta.

—¿Y el carrer de Brossolí?

—Costava vinticinch céntims.

—¿Y las exposicions?

—Son totas de pago.

—¿T'ha agradat al menos la font mágica?

—Vaig anarhi un vespre y no funcionava.

—Donchs digas que no has vist res.

—Casi casi que no. Unas cosas porque no hi deixavan entrar, otras porque 's descuydavan de ferlas, creu que al teu Titó se l'han ben rifat.

—La retreta militar ¿l'has vista?

—Acabava de passar quan vaig arribar al puesto desde ahont pensava contemplarla.

—¿Y l'incendi d'aquella casa de la plassa de Catalunya?

—Plovía tant, que no'm vaig atrevir á acostarm'hi.

—¿Y 'ls fochs artificials?

—Els días que jo hi anava no 'ls feyan, y 'ls días que 'ls feyan jo no hi anava.

—¿Y 'l gran ball del Palau de Bellas Arts?

—Era per invitació.

—¿Y la colocació dels retratos de catalans ilustres?

—Era de convit.

—De totas maneras, veurías la cabalgata.

—¡Tampoch, Madalena, tampoch! Y aixó que desde dos quarts de set vaig estarme al passeig de Gracia plantat esperant que passés.

—¿Y no va passar?

—Sí; pero va tardar tant, que quan arribava al lloch ahont jo era... jo ja dormía.

—¡Pobre Titó! ¡Quín viatge més malaguanyat!...

En Titó, ribent:

—Tant com malaguanyat, no. Mira quina ganga

ELS BOMBEROS DE BARCELONA

Revista general.

Esperant el toch de marxa.

hi tingut. Aquest cartutxo de dobles de cinch duros me 'l va donar un senyor, que á la qüenta portava molta pressa, per dos bitllets de deu.

— ¡Veyáml! — fa la Madalena, esbotzant ansiosa el cartutxo qu' en Titó li allarga.

En lloch de monedas d' or, surten del envoltori unas boletas de plom, que s' escampan per terra, produhint un ruído extrany:

— ¡Perdigónsl...

En efecte: la *ganga* qu' en Titó ha arreplegat no es altra cosa que un cartutxo de perdigóns, embolicats ab un full de diari, en el qual — ¡lo que son las casualitats! — s' hi llegeix perfectament aquesta noticia:

«Para evitar que durante esos días de fiesta los forasteros incautos sean víctimas de las gentes de mal vivir, la autoridad ha detenido y puesto á buen recando á todos los timadores que pululan por esta ciudad.»

A. MAROH

FRIOLERAS

Per tot ofici ó carrera
aprenent s' ha d' habé' estat
puig ningú surt ensenyat
dels brassos de la ninyera.
Si per tot, fins lo mes destre
há d' estudiar y aplicarse...
¿com es que pera casarse
tot hom del mon se creu mestre?

La propietat es un robo
diuhen els desheretats,
¡Volém la repartidora!
claman els més exaltats.
Venen els catalanistas
y ab procediments novells...
¿que vol dir repartidora?
¡ells ho volen tot per élls!

JOSEPH ROSELLÓ

LLIBRES

CROQUIS CIUTADANS per APELES MESTRES. — Un llibre nou del Apeles vol dir un nou esclat de poesia exquisida. Lo molt y hó que produheix el poeta solitari, en las horas d' esplay de son esperit: impresions, recorts, visions del ánima, ho desa ab complascent cobdicia; mes tart com per entretenirse 's deleyta llimantho y acicalantho com ell sols sab ferho, ab carinyo de artista refinat, fins que per últim trobantse ab un estensall de poesias hermosas de distint ca'cter las classifica, y com si fossin flors las apomella segons el género especial de las mateixas, son perfum y sos matisos.

Aixís es com cada aplech dels seus ofereix l' encís de

A LA PLASSA DE CATALUNYA

Casa Rosich, ahont se verificá el divendres passat el simulacro d' incendi.

l'armonia de tons, d'accent y de intenció. Las flors de cada pomell casan sempre bé; l'amagat lligall que las té unidas no s' desfá ni s' afluixa.

Croquis ciutadans es un ídul qu' ell sol determina el caràcter de las poesías que forman el volum. El poeta cantor de la Naturalesa, dels camps de blat, de las rose-lles, de la selva del mar, s' ha inspirat en la poesia de las ciutats. També en el lloch de las humanas aglomera-cions se n' hi troba de poesia: el *quid* está en véurela y saberla revelar, com ho fa l' Apeles ab aquella percep-ció finíssima qu' es una de las característiques de la seva *musa*.

¿Volen una mostra de aquesta poesia ciutadana?
Llegeixin y admirin:

PER VOS, MARQUESA

Si fos mosquit, las invernals vespradas
las passaria entorn
del llit suntuós, hont somniant grandesas
la Marquesa a' adorn.
Y aquella nota aguda, interminable,
sense cambis de tó,
li diria lo llargas que pels pobres
son las nits sense foch.

Si fos bernat-pudent, me complauria
en resseguir las flors
que tingués d' aspirar l' altiva hermosa
en sos radiants salons.
Y aixís tal volta compregués lo amargas
que aquellas horas son,
sense *lunch* — sense pàl — sense diademas,
— sense abrich! — sense flors.

Si fos papelló d' or, á son umbracle
jo extendria mon vol
y obriria mas alas davant d' ella,
mas ricas alas d' or.
Y li faria entendre qu' eixas alas
d' esclat en l'uhernador
han sortit de una oruga. — Y ella... ¡oh, ella
m' entendria bé prou!

Poesías com aquesta, en las quals l' intenció es tan viva, com vius son els contrastos que ofereixen en las ciutats els rics y 'ls pobres: impresions suggeridas per l' amor á la llibertat no sempre respectada: anhels d' emancipació engendrats davant del espectacle llastimós de la humanitat oprimida, constitueixen la majoria de las composicions compresas en *Croquis ciutadans*.

Pero 'l volum té ademés á manera d' apéndix una collecció de *Instantáneas*, que val mes or que pesa. Li basta al poeta 'l reduhit espay de son jardí, pera copsar impresions tan sorprendents y hermosas, com las que reproduheixo presas al atzar:

IV

No la cullim ¡pobre flor!
¡Las flors també tenen cor!
¡La vida també 'ls es cara!
¡Pobre flor, no la cullim!
¡son ministeri es sublim!
¡cada flor es una mare!

XVI

Tot es florit, tot es vert.
Els lliris blaus s' han obert
y 's guaytan ab extranyesa,
veyent rosas y clavells
que sent mes hermosos qu' ells
envejan sa senzillesa.

XVII

Cel pàlit, fulla naixent,
ombra vaza y transparent,
claror tímida, irisada...
En aquests días del més
tot sembla vist al través
d' una gota de rosada.

XXIII

¡Ah, cóm me plau, com me plau
eixa dolcíssima pau
del cap-tart mitj llum mitj ombra!

Un perfum que 's desvaneix...
un càntich que s' extingeix...
y un esclat d' estels sense nombre.

XLVI

Tevia del sol del matí,
lliscant de jardí á jardí
ja arriba la marinada;
juga ab els brots un per un
y parteix montanya amunt
joyosa y esbojarrada.

Aquí tenen al poeta de sempre... al poeta envejable, que de lo mes petit ne fá grans cosas, sense augmentar sas proporcions, sense deformarho, concentrant sols la seva essencia mes pura en uns versos acabadíssims, als quals no 'ls hi sobra ni 'ls hi falta una paraula.

Aumenta l' interés del volum un estudi bastant extens sobre la personalitat del poeta suscrit per en G. Zanné, y un retrato qu' está parlant, degut al garbós llapis de 'n Ramón Casas.

RATA SABIA

III O J O III

PÉRDUA

Senyors: us faig sapigué',
qu' ahir com obra d' encant,
per un carré estret passant,
vareig pérdre á ma mullé'.
Las senyas d' ella us daré,
— encor que fant de mal dá': —
per si hi ha algun ciutadá
que havent trovat ma costella,
no sabent que ferne d' ella
me la vulga prest torná'.
Té 'ls ulls molls, li sobra nas,
té un mal crónich al cervell,
no val rés en quant á pell,
y fá un pam sa boca escás;
camina *echada pá atrás*
mirant sempre de regull.
Si tals senyas algú acull
per tornarla á un servidó;
com á gratificació...
¡de un tanto li ensorro un ull!

ANTÓN DEL SINGLOT

PRINCIPAL

La comedia *Mi nuera* es una trasplantació al castellá de un *vaudeville* francés feta tant sense dissimulo, que l' acció de l' obra continua passant á Fransa. Lo que sí es de creure es que ha sigut algun tant descarregada de aquella salsa picant carregada de mostassa que tant s' avé al gust dels paladars francesos, quedant aixís y tot una producció que no té res d' ayqualida ni de sossa.

El públich riu ab lo que sempre farà riure al públich; una de las cosas que més ho consegueixen en el teatro son las qüestions entre sogra y nora. Per si aquestas no bastessin apareixen en *Mi nuera* una serie de tipos-caricaturas que acaban de fer caure las balansas del cantó de las riallas.

Encare que la gracia francesa es de traducció bastant difícil, l' obra 'n conserva la suficient dossis, pera proporcionar un bon rato al espectador. Tots els intérpretes van ser aplaudits, en especial las Sras. Tubau y Palma, ó siguin la sogra y la nora eternament contrapuntadas

ROMEA

Vocació de sant es una producció de 'n Pau Parellada (Melitón González), traduhida d' una obra castellana,

PREPARATIUS PER LA CABALGATA

L'obra *F. F.* ab que va debutar pertany de plé al género escabrós, que ab tanta predilecció cultiven certs autors francesos.

Una dona guapa s'hi pot lluhir, y la Iggius ens feu admirar trajos elegantísimos, joyas molt ricas... y en el segón acte un desordre en el pentinat y en la *toilette* verdaderament alarmant. Quants espectadors no s'haurían volgut trobar en el lloch de aquell bon amich que per provocar un divorci basat en la sorpresa *in-fraganti*, fa veure de per riure, lo que de serio únicament se pot realisar á porta tancada!

En la comedia *La locandiera*, la Iggius anava massa ben vestida, massa enjoya-

del mateix autor qu'encare no s'ha estrenat. De manera que la traducció ha vist la llum avants que l'original, lo qual no deixa de ser bastant *idem*. Revela la procedencia originaria de l'obra 'l diálech poch expontáneo, abundant en locucions castellanas que no tenen traducció en catalá y en xistes que no sempre son castissos. En una paraula; en Pau Parellada, en aquest punt no logra fer oblidar á n' en Melitón González.

Quina comedia mes bonica s'hauría pogut fer ab el pensament de l'obra! Aquell *matrimoni-rato* concertat per dos joves ab vocació religiosa, al sol objecte de salvar una herencia, y que á la fi's consuma, perque l'amor es una lley de vida de las mes imperiosas, es una verdadera troballa.

L'autor casi diríam que l'ha feta malbé rodejant als protagonistas de' un aixám de tipos assainetats, que no cuidan mes que de fer riure ab las sevas patotxadas. Tal volta s'haurá recordat qu'escribía pel públich de *Romea*, tan amant de la broma groixuda, y á fé que no li ha escassejada, ni en el diálech, ni en las peripecias de l'acció.

Y'l públich, naturalment, com el trajo li ve tant á la mida, hi ha rigut en gran y ha aplaudit no dirém á rabiñar, perque la veritat es qu'estava molt alegre y satisfet, quan demanava á crits:—¡Que salga el autor!

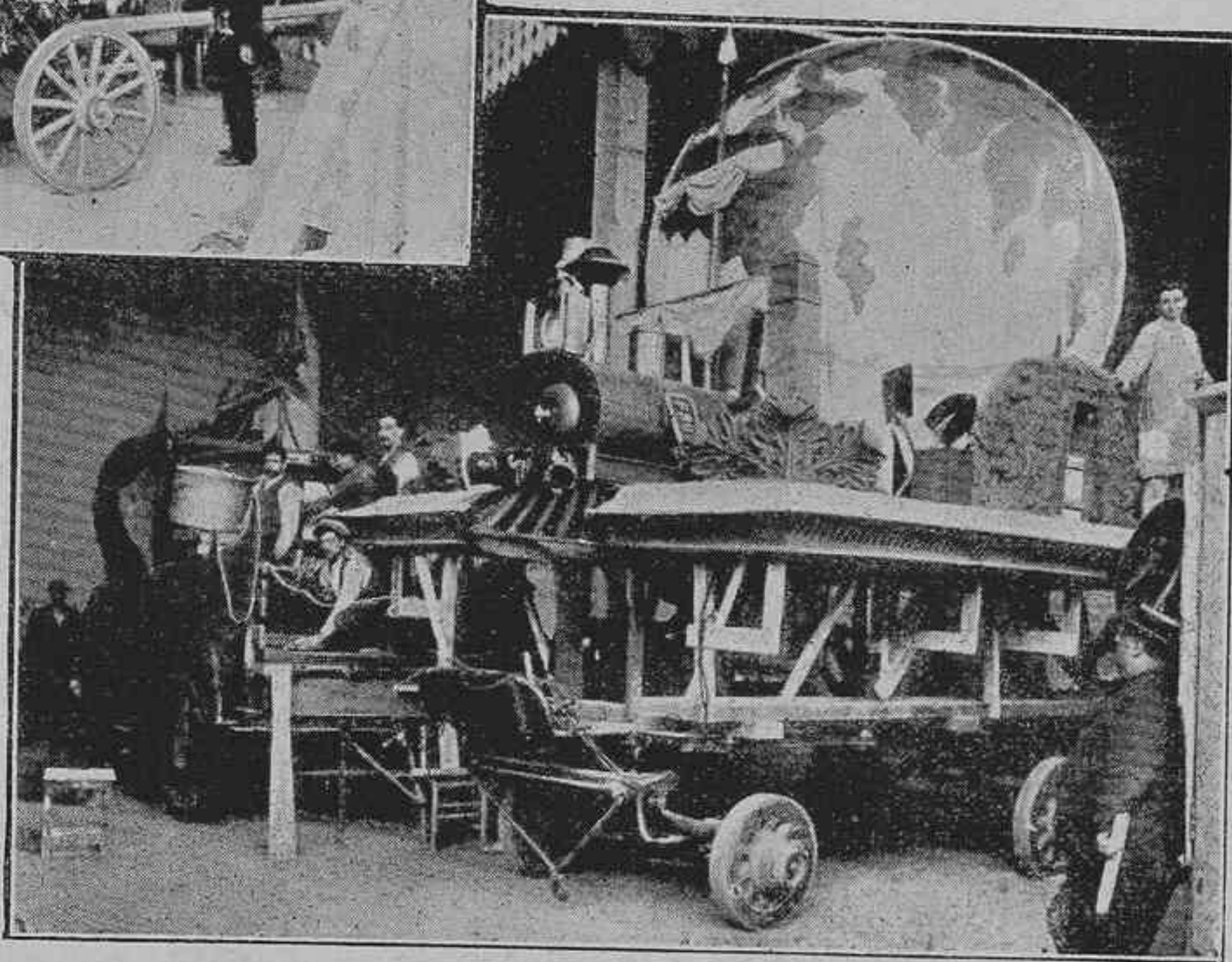
En resum: un éxit que crech que será satisfactori per lo que respecta á contaduría; pero que no afegirá ni una partícula, ni un sol átom de gloria al teatro catalá, tan necessitat d'obras sinceras ó qu'entrin quan menos dintre dels dominis del art.

GRANVIA

No mentían las fotografías: la Blanca Iggius es realment lo que se'n diu una dona guapa. De estatura esbelta, de formas que se li endavinan admirablement proporcionadas y ab una cara de faccions correctas, un no'ns cansa de mirarla y admirarla. L'estatua es preciosa: pero no té ánima.

S'enten, ánima d'artista, ánima emocionable, de aquellas que á donas menos hermosas, las hermoreja fins á la sublimitat al transparentarse en la mirada, en l'accent, en la sanch que afluix á las galdas ó en la gregor que las empalideix, en la mímica expressiva, en tot lo qu'es vibració de vida interna, art vivent, l'úlich art que en el teatro's pot admetre.

No creyém que la hermosa Iggius arribi may á semblants alturas: li falta temperament: tal vegada si'n tingués s'alteraría la serena hermosura qu'es ara son principal encís.

Donant els últims tochs als grans carros alegórichs.

da. Hauríam preferit véurela ab menos bonichs y ab alguna major travessura, flexibilitat y coqueteria en la interpretació de son paper. Un paper ben socorregut, en el qual no hi ha actriu del seu país que no s'hi lluheixi.

En la pessa *Fuoco nel convento*, feu la colegiala y tingué un moment de alarma y angoixa ben sentidas al figurarse que son pare torna ferit de un desaffo, y d'expansió á cor obert quan al passar la porta, 's llansa en els seus brassos.

Aquest rasgo, l'úlich que li hem notat fins ara, 'ns obliga á aplassar nostre judici definitiu pera quan l'haguém vista en algunas de las demás obras que porta anunciadas.

Per lo que respecta á la companyía, resulta ben equilibrada, y mostra en el seu treball aquell pundonor, aquell cuidado en ferbo tot bé, tan propi dels actors italians. Ab el *brillante* Sr. Sainati hem tornat á trobar á un antich conegut que té guanyadas á Barcelona molts y merescudas simpatías.

N, N, N.

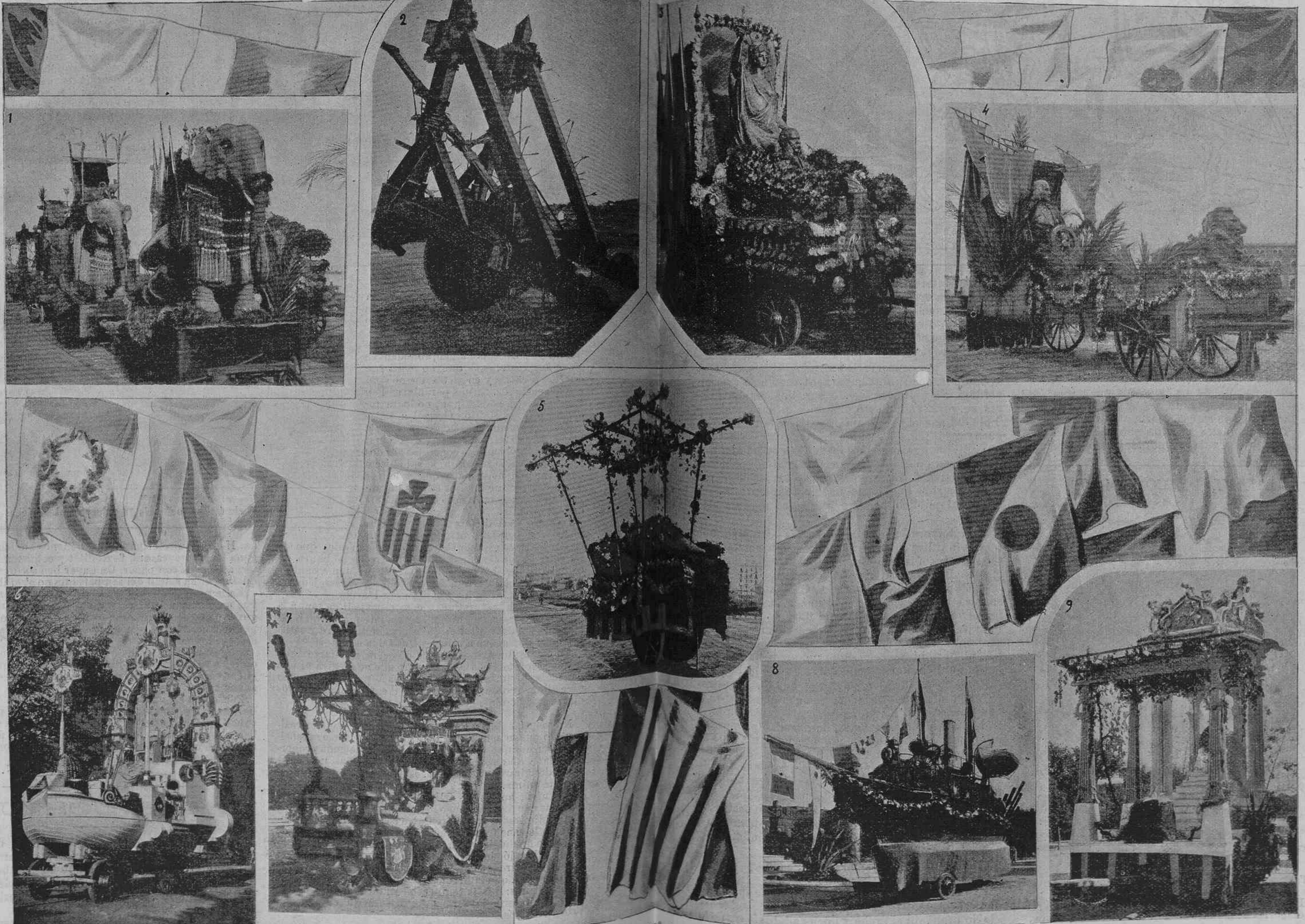
MALAS COSTUMS

En el simulacro d'incendi de la casa de'n Rosich tres cosas vaig véurehi que van admirarme.

Primera: La bona fe ab que'ls bombers van prestarse á servir de diversió al respectacle públich, fent momentáneament d'un cos tan serio com el seu una especie de batalló infantil.

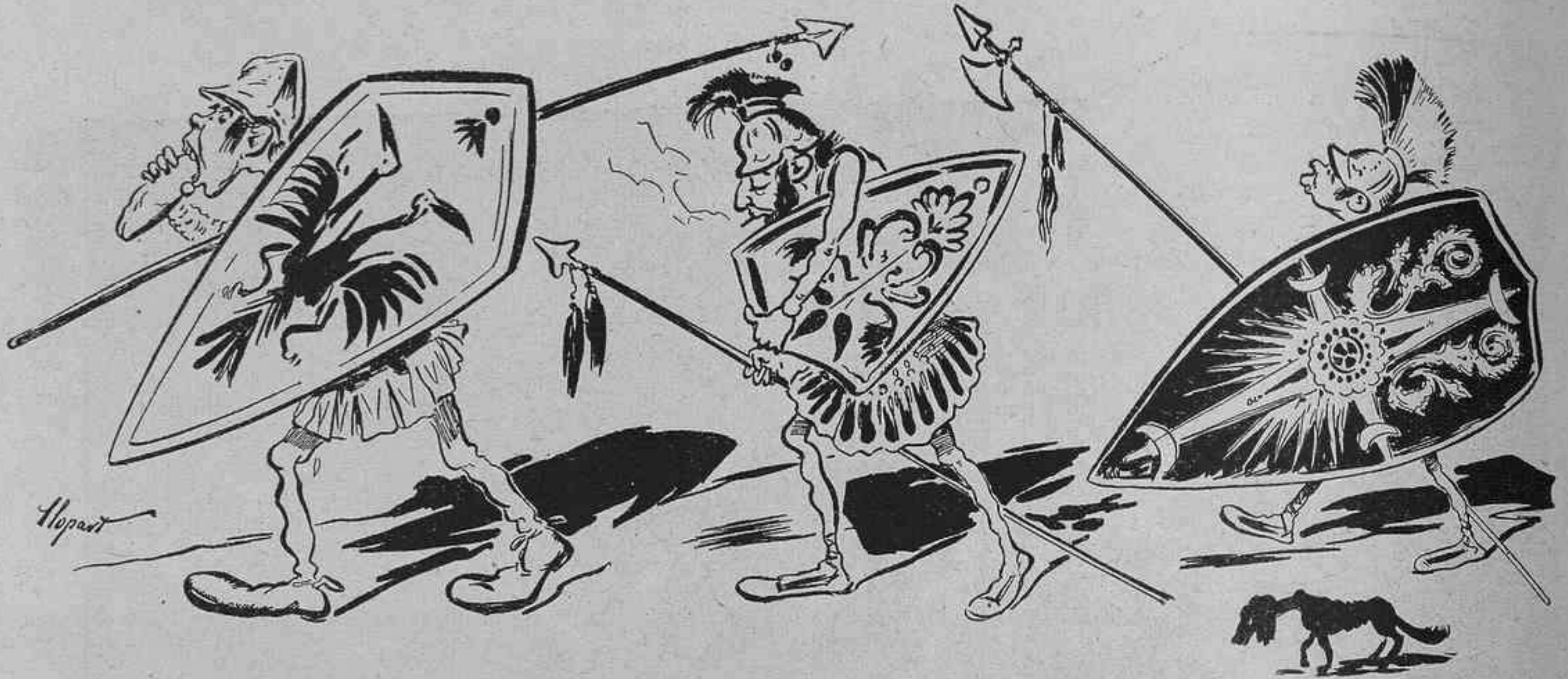
Segona: La santa resignació que'ls espectadors

GRAN CABALGATA HISTÓRICH-ARTÍSTICA

1. Els elefants.—2. Catapulta (*màquina de guerra*).—3. La Barcelona del porvenir.—4. ¡Gloria á Colón!—5. La brega.—6. Carro del «Círcul de l' Unió Mercantil».—7. Carro del «Niu Guerrer».—8. Carro del «Club de Regatas».—9. Carro del «Institut Agrícola de Sant Isidro».

ELS GUERRERS DE LA CABALGATA

Héroes romans, menjant, fumant y badallant com simples mortals.

demonstraren aguantant la torrencial pluja qu' en aquells moments queya, no mes que pel gustasso de veure com uns quants homes, qu' están cansats d' apagar fochs de debó, n' apagavan un de per riure, qu' ells mateixos havían encés.

Tercera: La frescura ab que las autoritats allí presents toleraren que una bona part de la concurrencia, pera *disfrutar* ab mes comoditat del espectacle patejés—aquesta es la paraula—patejés els quadros de verdura que allí s' acaban de plantar.

Se veu que l' hermosa teoria predicada per en Rius y Tauler, aquella que diu que «essent els jardins propietat de tots els ciutadans, á ells princi-

palment interessa sa conservació,» no ha pogut entrar encare en certs cervells.

L' espectacle que baix aquest punt de vista oferia 'l divendres la plassa de Catalunya era verdaement edificant.

«Essent els jardins propietat dels ciutadans,» els ciutadans per conservarlos mes bé, hi havían pujat al damunt, destruhint la naixent vegetació que allí verdeja. Naturalment; desde aquellas petites alturas se veyá 'l simulacro una mica millor que desde 'l pla del passeig, y ¿com resistir á la tentació de guanyar un parell de pams de ventatja?

Y, hi ha que tenirho present, els que 'ls jardins trepitjavan no eran trinxerayres, gent del poble, sino personas finas, senyors, gent que sisquera per honrar la roba que porta hauría de manifestar per lo que al públich pertany una mica mes de respecte.

Si 'ls senyors—anomenemlos aixís—fan aixó ¿qué farà la multitud inculta? Si las clases directoras patejan els jardins ¿podrém després estranyar que las classes dirigidas patejin altrás cosas?

—Els jardins de la Plassa de Catalunya ray—observará algú, tractant d' atenuar l' atropello:—allí tot es vert, no hi ha plantas ni flors.

Es veritat: no n' hi ha, y per no havern'hi no van ser trinxadas com ho foren els quadros de prat artificial. Si n' hi hagués hagut, ¿lo que s' hauría cuydat el públich de respectarlas!

Entre 'ls molts defectes que tenen els nostres paysans—defectes agravats d' uns quants anys á aquesta part d' una manera desconsoladora,—aquest es un dels que més desagradable impresió produheix als extrangers que 'ns visitan: la falta de respecte á lo qu' es del comú. Lo qu' es del comú—sol dirse—no es de ningú. Y com que no es de ningú, pujémhi á dalt, que desde aquí 's veu millor el foch.

El día de l' inauguració de las ditxosas festas de la Mercé un apreciable diari local, acreditantse de previsor, va dirigir als forasters una infinitat de consells y avisos útils.

«No vajin agafats del bras en filas massa numerosas,»—els deya.

«No s' encantin massa rato davant dels aparadors de las botigas.

»No prenguin el archs y llochs adornats com es-

L' AVI, DESCONSOLAT

—Tant que deyan que 'm farían pendre part en las festas y ¡ningú, ningú s' ha recordat de mí!

—¡Pero si encare tienes que alegrárten! Si llegas á sortir, no habrías hecho otra cosa que mullarte la trompa.

pectacles que necessitan ser contemplats horas y més horas...»

Tot aixó está molt bé; pero un' altra vegada que 's presenti una ocasió parescuda, si 'l colega vol completar la seva bona obra, á més de dirigir-se als forasters, dirigeixis també als barceloníns.

Creguin qu' en vigilia de festes no vindria gens malament la publicació d' un petit *Manual d' Urbanitat pública ó debers del ciutadá*.

Hi ha molta, molta gent que no té d' aquesta interessant materia la més insignificant noticia.

MATÍAS BONAFÉ

A UN TORERO PRIMERENCH

Encare 'm sembla veure't com tremolas quan á sortí á la plassa 't diposayas de primer matador; llavoras vaig compendre qu' eran bolas las sorprendents hassanyas que 'm contavas un jorn, de ton valor.

Ab la *impaciencia* extranya que sentías quan el toro sortí, ja 'm vas fer creure que foras el primer en sufrir mes ó menos averías, y aixó que en punt á corre, prou vaig veure que ni 't guanya un llebrer.

Cansat ja de saltar tant la barrera vas al bou y li fas quatre posturas qu' ell no sab agrahir, y arrencantse, t' agafa pel darrera produhinte una munió de macaduras allá hont sabs y vull dir.

Ve l' hora de matar, vint passes baixos prop de cent cambiats... ¡alló aburría! després vas relliscar rebregante 'l banyut, y uns quants bastaixos se 't volían endú á l' enfermería y no hi vas volé anar.

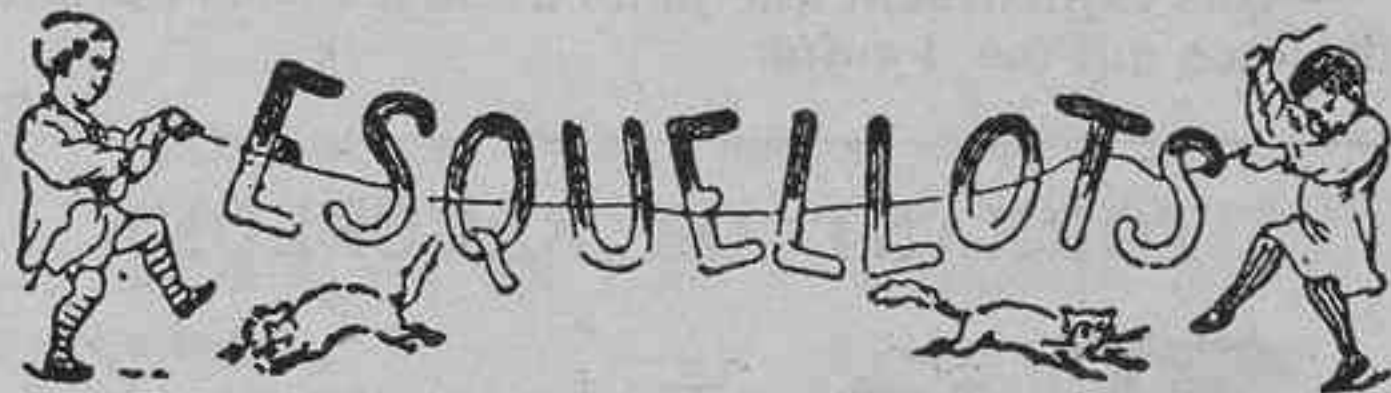
Prens la espasa de nou, la bestia 's para t' hi abocas enfadat y li barrinas la panxa ab tant delit, que ab patatas y ampollas t' aclapara la gent fins á tal punt, que t' amohinas y escapas tot seguit.

El públich indignat fá 'ls banchs á trossos y al rotllo l' algutzil furiós t' enjega, y al veure't l' animal, d' un cop te deslloriga tots els ossos fins qu' un mosso de plassa t' arreplega notant que t' ha fet mal.

Per fí 't mana plegar la Presidencia, y 'l metje que va creure necessari omplirte de pegats, va dirte:—Si s' estima la existencia, demani per matar, al empresari, tocinos embolats.

Ja ho veus donchs, deixa está á qui t' ensarrona, torna á fer de *pegot*, que per sé un *Gerra* encare no 'n sabs prou, com ja ho deu haver vist en tanta estona qu' has anat mes vegadas tú per terra que las potas del bou.

AMADEU DORIA

El gran número de las festes sigué la cabalgata que vá sortir diumenje, es á dir, quan ja 'l período de las festes havia terminat.

Un corteig hermós, suntuós, artístich, opulent, digne de una gran capital; pero...

Com en totas las cosas de Barcelona també hi ha 'l malehit pero.

¿Qué hi val qu' en Miquel Utrillo fes miracles d' enginy y de bon gust per compte del Ajuntament?

EL CRACH DE LA PERDIU

Per mes que va disfressarse, tement del públich la grita,

tothom al véurel ho deya:
—¡Jesuita, jesuita!

EL REGIDOR DE LA MASIA

—Que vajin dihent que jo no hi he fet res. ¡Ves aquest diploma quí me 'l quita!

TORNANT DE BARCELONA

—¡Corra, Tuyas, posa una corda, y extenme!...

EL JURAT DE LA CABALGATA

Inspirantse pera donar un fallo encertat.

¿Qué hi val que algunas corporacions com el Club de regatas, el Niu Guerrer, l' Institut catalá de Sant Isidro, la Lliga de Defensa Industrial y Comercial, el Foment del Treball Nacional y 'l Circul de la Unió Mercantil presentessin carros de una hermosura enlluhernadora y de un bon gust artístich insuperable? ¿Qué hi val que un gran número de industrials aportessin al corteig elements de propaganda enginyosos molts d' ells y ríchs casi tots? La cabalgata havia de sortir d' hora y va sortir

tart, molt tart, escandalosament tart: havia de anar unida, y á cada punt se trencava; havia de apareixer radiant de llum, y 'n passavan trossos completament á las foscas.

La informalitat y la desorganisació es lo que més en ella 's vá veure, eclipsant els seus esplendors.

¡Quánts milers y milers de personas estacionadas á la Gran vía, desde las primeras horas del vespre, no van poder anar á sopar fins passada la mitja nit!

Un menestral va dirho ab una exclamació que li eixia del fons de las entranyas:

—¡No se 'n cremarán poch de tupins de monjetas aquesta nit á Barcelona!

Quan passavan els serenos que formavan part del corteig municipal, un espectador els hi va dir:

—¿Cóm es que no canteu? ¿Qué no sabeu que ja es hora?

Un coro de serenos hauria sigut, en efecte, la nota més pintoresca de la cabalgata en aquelles horas de la matinada.

La *Veu de la Calumnia* va compareixer á la cabalgata perfectament caracterisada, en forma de drach, es á dir: rastrejant y ab els ulls encesos. Sols que á mitj curs se li va acabar la llum y va haver de arrossegar-se á las foscas.

El drach era obra del arquitecte Sr. Conill.

La Perdiu, el Conill y 'l Drach: tot bestia.

Al veure á Amilcar Barca ab l' elefant, va dir un aficionat á las qüestions históricas:

—Ara m' explico 'l gran carinyo que tenim els fills del fundador de Barcelona al Avi del Parch.

Ja ho veuen: las cabalgatas históricas sempre resultan instructivas.

El ball d' etiqueta organísat per l' Ajuntament en el Saló gran del Palau de Bellas Arts, va resultar un fiasco.

Fora del element oficial no va assistirhi casi ningú mes. Las senyoras no arribavan á cent.

Com que s' exigia l' us de uniforme ab condecoracions ó riguros traño d' etiqueta ¿saben qué va fer un perdigot que no tenia frach?

S' hi va presentar d' americana: aixó sí, aquella nit l' estrenava, ostentant á la solapa l' etiqueta del basar.

Y exclamava tot cofoy: —De mí no podrán dir que no vaji d' etiqueta.

Las regatas tants cops anunciadas y suspesas per causa del mal temps, uns cops perque plovia y altres perque 'l mar estava neguitós y l' havia donada en revolcar-se, per fi 's van efectuar, com si dignessim á porta tancada, sense la presencia de un sol espectador.

Per aixó sols las tals regatas mereixen ser citadas com un dels números més originals de las pasadas festas.

Un taurófilo que havia assistit á una de las últimas corridas de la Plassa nova, deya:

—Ja té rahó 'l ditxo: «No hay quinto toro malo.»

—Pero ¿si no més se n' han lidiat quatre?—li va observar un seu amich.

—Per aixó mateix; quatre se n' han lidiat y tots quatre tan dolents, que 'l millor ha sigut el quint.

Decididament s' entaulará plet entre 'ls botiguers

del carrer de Fernando y la *Catalana de l'electricitat*.

Els primers ja s'han cotisat una quota equivalent a la meytat de la que aprofitaren per l'adorno del carrer, ab destino a la compra de las primeras municions pera comensar els disparos.

Aixó es lo que s'ha de fer. Ja que no va haverhi llum vinga foch!

El mateix exemple sembla que seguirán els veïns dels carrers del Carme y de Carders per idèntichs motius.

Perque la célebre *Catalana* que s'havía compromés a iluminarlos, va tenir també la gracia de deixarlos completament a las foscas.

Ab tantas fregadas molt será que la *Catalana* no s'electrisi y tots hi guanyarem, perque aixís augmentará la potencia lumínica de las sevas instalaciones.

Son molts els regidors qu'están cremats ab la Comissió de Museos, perque 'ls carnets que aquesta 'ls ha proporcionat pera visitar l'Exposició, contenen una nota expressiva de que son rigurosament personals y amenassadora de que serán portats als Tribunals de justícia 'ls que permetin que 'n fassi us una persona distinta de aquella a favor de qui han sigut expeditos.

Y diuen els regidors:—El creure que algú de nosaltres pot fer un us semblant del carnet, es un insult.

En certa manera tenen rahó.

Pero 'm sembla que no s'ho haurían de pendre tant a la valenta. En cassos semblants no hi ha res millor que tenir una gran dossis de filosofia.

Y la filosofia més rudimentaria aconsella considerar que cada hù pensa segons es ell, y que aquella nota vergonyosa dels carnets no es res més que un retrato perfecte dels que li han posada.

Aixís si algú dia els lladres tinguessin l'encàrrech de redactar un Códich Penal, no n'hi posarían pocas de prevencions en las quals no son capassos de atinarhi 'ls legisladors més desconfiats!

Días enrera hi havia exposat a ca'n Parés un mobiliari artístich de gust modernista, pero ab cada ressalt de fusta que feya fredat.

Un senyor va trobar el *quid* de aquella incomoditat suntuaria, dihent:

—Jo me'n faré fer un de igual y 'l posaré en una sala destinada exclusivament a rebre a las personas carregosas. No n'hi haurá cap que al seure en un de aquests mobles cinch minuts, no senti que l'esquena li fa mal, s'alsi y 's despedeixi.

A un estaferm caciquista que havia anat l'altre dia al Saló de Cent carregat de tomátechs, li van preguntar:

—¿Y ara? ¿Per qué las portavau aqueixas hortallissas?

A lo qual va respondre ab molta barra:

—Perque si encare conservan el gat aquell del Bon Retiro, se'l puguin menjar ab salsa de tomáquet.

La Renaixensa ha contestat, modosament, com ella acostuma, a *La Veu de la Calumnia*, fentnos saber qu'en efecte es veritat que 'l Sr. Prat de la Riba sigué secretari de l'Assamblea de Manresa en que sigueren aprobadas las famosas bases; pero no es menos cert que 'l mateix senyor «fou l'úlich

UN SERENO BONDADÓS

—¡Apa, mestre, desperteuvos, que ja son las quatre y la cabalgata aviat deurá passar!

dels ponents que va combatre l'obra de la comissió, en un vot particular contra la totalitat.»

Y ara es ell qui galleja, fins al extrém de reclamar la patent de invencio de las citadas bases!...

Ja no hauría de ser *perdigot*.

Aixó sí, la *Renaixensa*, plena de bona voluntat, té la virtut de respondre ab manyaguerías y afalachs a quí ab tan poca consideració la tracta sempre.

«¡Avant! donchs, tots junts,—diu—los que volém l'Autonomia de Catalunya. Fem la pinya forta.»

En aixó—y que 'ns perdoni si 'ns hi fiquém—va completament equivocada. En lloch de fer la *pinya forta*, com ella diu, lo que hauría de fer son *pinyas fortes*, contra 'ls sofisticadors de la causa catalanista.

En un Tribunal:

—Quína edat té?—pregunta el president a una senyora, citada a declarar.

La senyora no respon.

—Recordis que ha jurat dir la veritat—insinua 'l president y repeteix la pregunta:—¿Quína edat té?

Nou silenci de la senyora.

El president se la mira y comprenent el seu embrás li diu:

—Adverteixi, senyora, que quant mes temps triguí a respondre, mes vella será.

XARADA

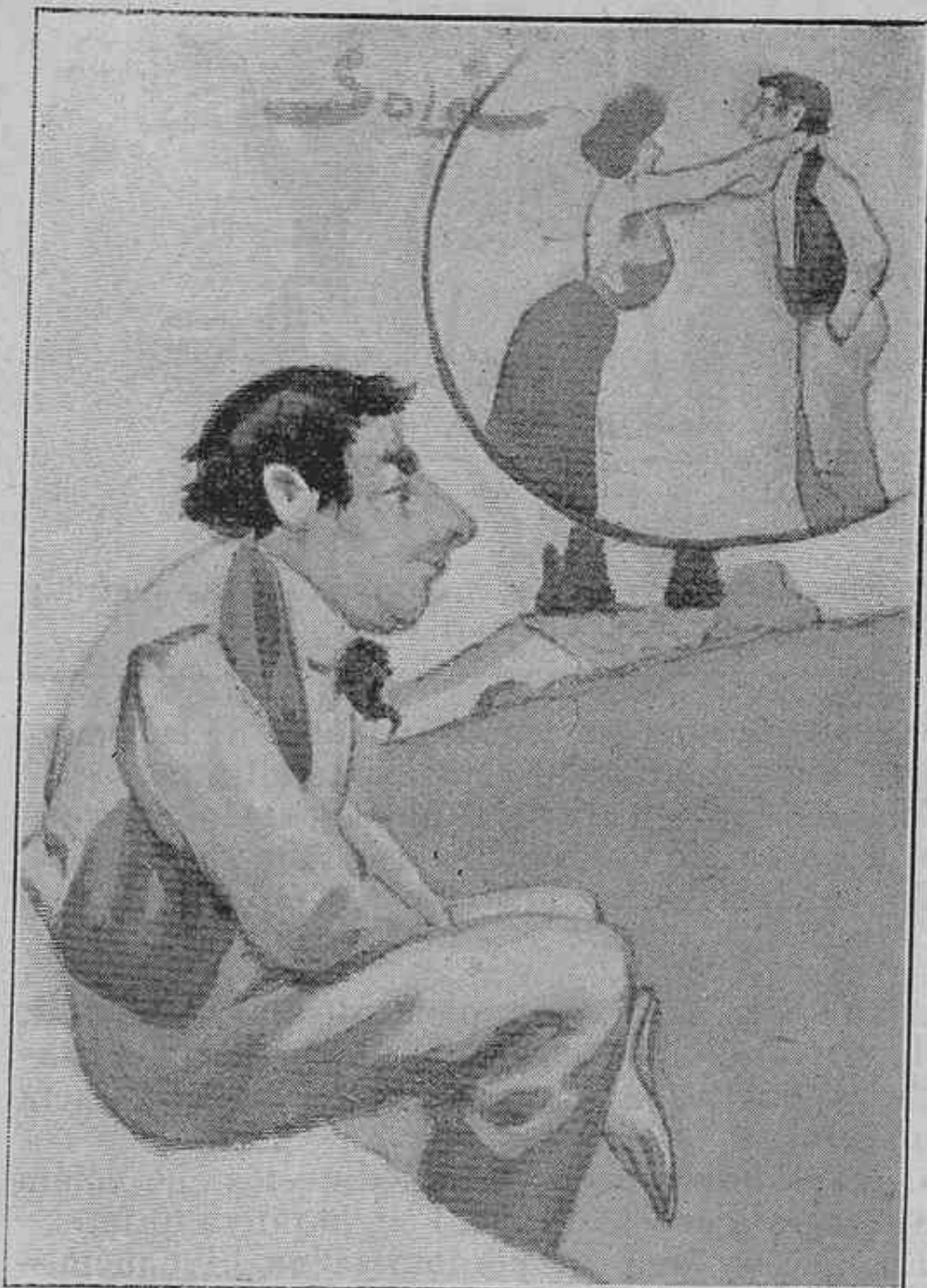
A UNA... QUE NO LI SÉ EL NOM

Francament ets molt *total* y aixó a mí 'm treu de casillas perque no 'm puch defensar tal com jo mateix voldria.

Jo ja sé cert que tú 't creus qu'ets dintre la picardia estrella de magnitud sobre tot tractant de crítica; pro, filleta, aixó no es prou per guanyarse un hom' la vida.

Una noya te de ser baix el meu flach punt de vista

FILOSOFANT

No, Magí, no siguis tonto,
no siguis tonto, Magí.
¿Quí 't fá aná allá baix per festas
tenint prou festas aquí?

AL SORTIR DEL BALL D' ETIQUETA

—¡Quin bunyol, fillets de Deu!
—Quin bunyol mes formidable!

molt mes seria del que ets tú
y sobre tot mes servible.

Si vols més explicacions
procura *tercera* un día
un *hu-dos* de primer grau
á la *Villa Catalina*.

Allá si vols hi vindré
si es que de cor me convidas
y te explicaré ben clar
qu' es ésser persona digna.

Y si fás lo que 't diré
ja veurás quin tip de riure!

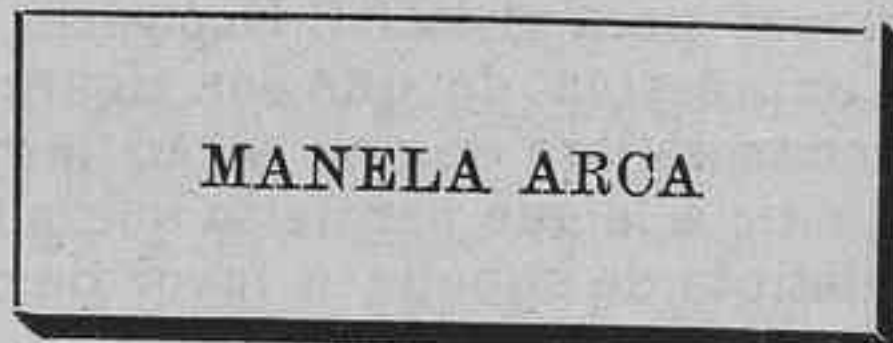
P. VALLESPINÓS Y CASAS

ANAGRAMA

Vareig sortir á cassar,
y un cop tirats deu *total*
únicament vaig lograr
matar... el gos y un pardal.

ALBERTET DE VILAFRANCA

TRENCA-CLOSCAS

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas
el títol d' una sarsuela castellana.

UNA SOCIETAT ANÓNIMA

TERS DE SÍLABAS

.....
.....
.....

1.ª ratlla: Actor difunt.—2.ª: Nom d' home.—3.ª: Ge-
neral del sigle passat.

PELOTARI

CONVERSA

- ¡Mosso! Café.
- Li porto desseguida.
- Si passa al billar, digui al meu amich que vingui.
- ¿Quí, en Lluís?
- No, el que acabém de dir.

ANTONI FELIU

GEROGLÍFICH

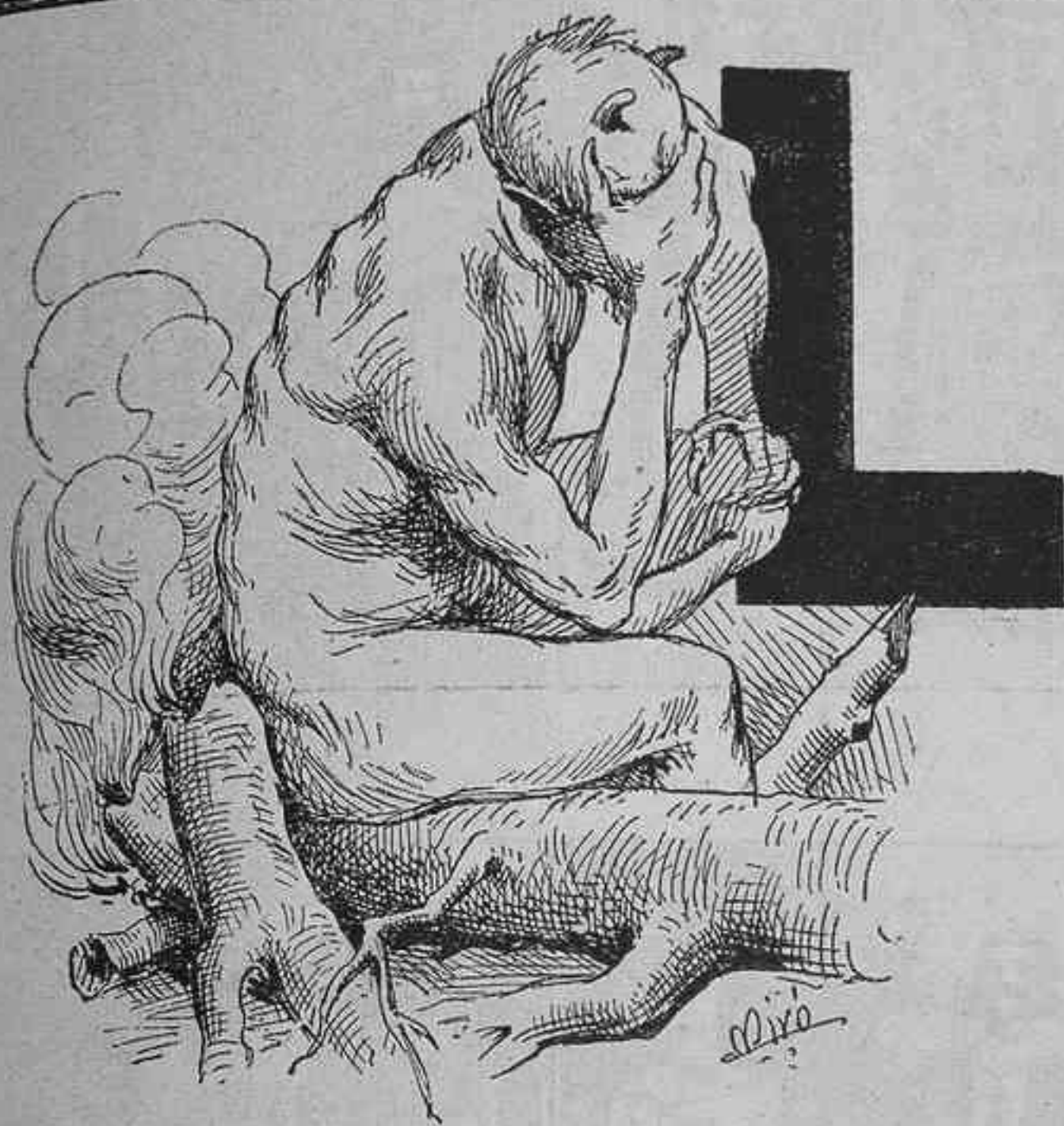
— S
4
T I
BURRO
D
gos
R T
I

F. JOANÉT

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm.
Tinta Ch. Lorilleux y C.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

ESBIANAS

*Diario de un enfermo
El cuarto de la posada
Rosita*

NARRACIONES Y CUENTOS
DE
GUY DE MAUPASSANT

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

¡ Obra nova ! ¡ Obra nova !

SANTIAGO RUSIÑOL

EL POBLE GRIS

Un tomo, Ptas. 5.

Jacinto Verdaguer

FLORS DEL CALVARI

Un tomo en octau, Ptas. 3.

Jacinto Verdaguer

LA ATLÁNTIDA

Un tomo en octau, Ptas. 3.

MARCOS ZAPATA

POESÍAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

EL JARDIN ABANDONADO

POR SANTIAGO RUSIÑOL

Traducción del catalán por MIGUEL SARMIENTO

Un tomo en 8.º, Ptas. 2.

EMILIO ZOLA

SU VIDA Y SUS OBRAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

LAS FESTAS DE VILATRISTA

PER AUGUST COCA Y PONCÉM

Ab caricaturas de P. CATARINEU, Pbre.

Preu 2 rals

EN LA LIBRERÍA ESPAÑOLA

RAMBLA DEL CENTRO, 20

Se admiten pedidos de

LIBRERÍA EXTRANJERA

En prempsa

La Esquella de la Torratxa

ALMANACH

pera l' any 1903

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franquig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no s remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

ELS MES GRANS PERSONATJES QUE VAN LLUHIR EN LAS FESTAS

Reys Catòlics. Barcelona.

Santa Maria de Barcelona.

Valls.

Lleyda.

Sant Andreu de Lleyda.

Manresa.

Badalona.

Canet de Mar.

Arbós.

Berga.

Sitges.

Casa de Caritat de Barcelona.

Mataró.

Lleyda.

Tárrega.

Caps grossos.